

К. Кравчук,
науковий керівник – канд. екон. наук, доц. О.В. Черняков,
Українська академія банківської справи НБУ

ІНВЕСТИЦІЙНА СИТУАЦІЯ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

На сучасному етапі економічна система України, яка гостро відчуває дефіцит фінансових ресурсів, потребує чималих фінансових і матеріальних надходжень. Перші можуть використовуватися у вигляді інвестицій, які нині розглядаються як джерела виходу з економічної кризи та стабілізації економіки України загалом. Разом з тим, вони здатні принести ще й вагому віддачу, якщо будуть направлені у пріоритетні галузі і виробництва. А всі ці положення має забезпечувати інвестиційна політика України.

Основні показники, які впливають на інвестиційну привабливість регіону, – це економічний розвиток, розвиток інфраструктури, фінансова інфраструктура та людські ресурси. За усіма цими показниками Сумська область займає від 20 місця по Україні за розвитком фінансової інфраструктури до 26 місця за економічним розвитком, проте за людськими ресурсами регіон посідає 16 місце. І, нарешті, загальний показник інвестиційної привабливості області – 24 місце по Україні.

Що ж стосується обсягу інвестицій, то Сумщина посідає 11 місце, залишивши позаду Черкаську, Івано-Франківську, Волинську, Луганську, Вінницьку та ін. області. В економіку області в 2003 р. було вкладено 140976 тис. грн.

Для того, щоб своєчасно подолати економічне відставання, необхідно створити конкурентоспроможну промисловість. Це потребує суттєвих інвестицій, перш за все у виробничу сферу. Для України найближчими цілями інвестиційної політики є збільшення обсягу капіталовкладень і збільшення інвестицій підприємствами за рахунок власних коштів.

Основними внутрішніми джерелами інвестицій в Сумській області є власні кошти підприємств, тіньовий капітал, а також кошти фізичних осіб. Але ще ніде в Україні не створено умов для підвищення довіри інвесторів до економічної політики держави. Зростання обсягу інвестицій було б можливим у разі поліпшення урядом загального інвестиційного клімату на Сумщині. Якщо населення буде впевнене у стабільності вітчизняних грошей, воно спрямовуватиме власні інвестиційні ресурси не на придбання валюти, а в капітальні вкладення в економіку регіону.

У структурі капітальних інвестицій частка інвестицій в основний капітал складає 80 %. У фактичних цінах – 931 млн. грн. у 2003 р., причому з 1997-2001 рр. інвестиції зростали, а в 2002-2003 рр. – спадали. Основними джерелами фінансування були й залишаються власні кошти підприємств і організацій. Це становило 747 млн.г рн. в 2003 р. з 931 млн. грн. загальної кількості. Стосовно інвестицій з державного бюджету, то з 2001 р. їх обсяг поступово збільшується – 2003 р. становив 39 млн. грн. – з 931 млн. грн. загального обсягу, проте все одно вони в декілька разів менші ніж інвестиції

з власних коштів підприємств. Значними джерелами фінансування є також кошти місцевих бюджетів, кошти іноземних інвесторів, кредити банків та ін.

Найбільшу частку усіх інвестицій в основний капітал спрямовано у розвиток промислових підприємств, з них на розвиток підприємств обробної промисловості освоєно більше половини загального обсягу вкладень в промисловість – 193 млн. грн – з них найбільше використано в харчовій промисловості; переробці с/г продукції, та хімічній і нафтопереробній промисловості. Великі інвестиції надходять і в добувну промисловість області.

У технічній структурі інвестицій в основний капітал переважають витрати на капітальне будівництво (2003 р. – 540 млн. грн.) та в придбання машин та обладнання (2003 р. – 391 млн. грн.)

За видами економічної діяльності в 2003 р. найбільше інвестицій отримали виробництво та розділення електроенергії, газу та води; фінансова діяльність та будівництво. За формами власності найбільший обсяг інвестицій надходить у підприємства колективної (655 млн. грн.) і державної (129 млн. грн.) форм власності (Статистичний довідник Сумщини. – Суми, 2003).

Важливе джерело формування потенціалу області – гроші іноземних інвесторів, які вкладають кошти в ті галузі, які приносять найшвидший і найбільший прибуток, і набагато менше вкладають грошових коштів в розвиток таких галузей як машинобудування, металообробка, фінансові послуги.

Залучення прямих іноземних інвестицій перешкоджають:

- недосконалість відповідного законодавства;
- відсталість інфраструктури;
- нерозвинутість сировинної бази;
- низький дохід споживачів;
- політична нестабільність;
- нерозвинутість фондового ринку;
- корупція;
- знецінення національної валюти.

Потреба регіону в іноземних інвестиціях зумовлена трьома основними причинами. По-перше, надзвичайно низькою активністю власних товаровиробників і підприємств. По-друге, гострою необхідністю технічної та технологічної модернізації як самого виробництва, так і всієї ринкової та соціальної інфраструктури шляхом імпорту сучасних технологій, машин, устаткування. По-третє, проблемами впровадження в усі сфери господарського життя нових методів менеджменту і маркетингу як необхідних атрибутів ринкової системи (Рут Ф.Р., Філіпченко А.І. Міжнародна торгівля та інвестиції, 1998).

Нині Сумщина є інвестиційно непривабливою. Такий висновок підтверджується багатьма експертними оцінками. Проте на сьогодні в економіку області вкладено понад 141 млн. дол. США іноземних інвестицій. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в область надійшли з 17 країн світу. Найбільші обсяги внесено нерезидентами із Швейцарії – 47632,3 тис. дол.;

Латвії – 46397,3 тис. дол.; Сполучених Штатів Америки – 32227,5 тис. дол.; Віргінських островів – 7923,5 тис. дол. З кожним роком іноземні інвестиції збільшуються, зокрема, в 2000 р. вони становили 31235,1 тис. дол., а в 2004 р. – 141000,2 тис. дол. Щодо інвестицій за видами економічної діяльності, то в підприємства промисловості спрямовано 133999,3 тис. дол. Інвестиційно привабливими залишаються підприємства з швидкоокупними видами економічної діяльності, такими як харчова промисловість – 27155,5 тис. дол.; обробка с/г продукції; машинобудування – 95564,1 тис. дол. (Статистичний довідник Сумщини. – Суми, 2003).

Аналізуючи інвестиційну привабливість міст, бачимо, що найбільш є інвестицій надходить в м. Суми (284,8 млн. грн в 2003 р.) та в м. Охтирка (175,9 млн. грн.). Причому простежується тенденція до збільшення розміру інвестицій в Суми і зменшення в Охтирку. Щодо інвестиційної привабливості районів Сумської області, то найбільші інвестиції надходять до Роменського (120,9 млн. грн.), Сумського та Тростянецького районів. Якщо ж дослідити інвестиції на одну особу по містах і районах, то передовими є Роменський, Липоводолинський, Охтирський райони; серед міст лідирує Охтирка (3544,8 грн. в 2003 р.), Суми і Ромни.

Найбільші іноземні інвестиції в 2003 р. було вкладено в Суми (106327,1 тис. дол.) та Охтирку (1494,3 тис. дол.). А серед районів лідирує Тростянецький р-н – 25500,1 тис. дол., та Роменський р-н – 5257,8 тис. дол. – за рахунок підприємств “Крафт Якобз Сушард” та “Слобожанська кераміка”.

III: 36,1 % – харчова промисловість; 11,7 % – електроенергетика; 4,5 % – внутрішня торгівля; 4,5 % – промисловість будівельних матеріалів.

Висновки. Таким чином, підвищити інвестиційну привабливість регіону можна лише за рахунок інвестиційної політики уряду, пов’язаної з вирішенням регіональних проблем, адже ніякої регіональні органи влади за рахунок власних ресурсів у повному обсязі розв’язати завдання такого роду і масштабу не в змозі.

Список літератури

1. Статистичний довідник Сумщини. – Суми, 2003.
2. Рут Ф.Р., Філіпченко А.І. Міжнародна торгівля та інвестиції, 1998.